

УДК [37.015.3:005.32]:811.111

Ганна Шалацька

МОТИВАЦІЙНА ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ-ПРОГРАМІСТІВ

У статті розглянуто можливості використання інтернет-ресурсів у процесі навчання англійської мови студентів-програмістів. Наведено приклади навчальних платформ, на яких представлені дистанційні освітні курси, призначені для студентів спеціальності «Інформаційні технології». Окреслено основні способи впровадження у навчальний процес матеріалів та результатів навчання, отриманих під час проходження курсів. Вказано на шляхи розширення професійних інтересів студентів та мотивації їх самостійної роботи з іноземної мови під час перегляду аутентичних відеоматеріалів, із подальшим відпрацюванням нової лексики. Визначено перспективи досліджень з цієї науково-методичної проблеми.

Ключові слова: інтернет-ресурс, комунікативна компетенція, дистанційний освітній курс, інформаційні технології, самостійна робота, відеоматеріал, інформаційний простір, мотивація.

Шалацкая А. Мотивационная целесообразность использования интернет-ресурсов во время обучения английскому языку студентов-программистов.

В статье рассмотрены возможности использования интернет-ресурсов в процессе обучения английскому языку студентов-программистов. Приведены примеры обучающих платформ, на которых представлены

дистанційні освітні курси, призначені для студентів спеціальності «Інформаційні технології». Представлені основні способи впровадження в навчальний процес матеріалів і результатів навчання, отриманих за час проходження курсів. Зазначено шляхи розширення професійних інтересів студентів і мотивації їх самостійної роботи по іноземній мові за час перегляду автентичних відеоматеріалів, з подальшою обробкою нової лексики. Визначено перспективи досліджень цієї науково-методичної проблеми.

Ключові слова: інтернет-ресурс, комунікативна компетенція, дистанційний освітній курс, інформаційні технології, самостійна робота, відеоматеріал, інформаційний простір, мотивація.

Проблема впливу Інтернет-ресурсів на мотивацію та якість навчання, їх роль у розвитку комунікативної компетенції студентів заслуговує спеціального розгляду, тому що для студента-програміста, який вивчає іноземну мову, цей матеріал є джерелом не лише розмовної мови, що представлена в автентичних відео- та аудіоматеріалах, а також можливістю поглибити свої знання у сфері майбутньої професійної діяльності та підвищити свою кваліфікацію через спілкування з програмістами з інших країн, долучившись з цією метою до проходження дистанційних освітніх курсів. У час швидкого розвитку інформаційних технологій, відкриття нових можливостей для майбутніх спеціалістів вміння користуватись Інтернет-ресурсами для подальшого самовдосконалення та безперервної самоосвіти є запорукою успіху.

Мета дослідження – окреслити можливості використання Інтернет-ресурсів у навчанні англійської мови студентів-програмістів в якості стимулів для природного говоріння у умовах навчального процесу на теми, пов'язані зі сферою інформаційних технологій, які б викликали інтерес, сприяли мотивації здобуття необхідних знань та професійному росту майбутніх спеціалістів.

У своїх наукових працях Є. Кізяков, Т. Крамаренко, І. Москалева, А. Пашивікін, Л. Подопрігоров розглядали використання інформаційних технологій у процесі навчання взагалі та у вивченні іноземної мови зокрема. Дослідження А. Кудін, Є. Полат, О. Тарнопольського були пов'язані із застосуванням Інтернет-технологій у навчальному процесі. Використанню Інтернет-ресурсів у навчанні англійської мови студентів різних спеціальностей присвячені роботи Б. Баррета, Л. Горелової, Н. Коптюг, Я. Стельчук, М. Томчук та ін. Проблема використання Інтернет-ресурсів під час навчання англійської мови студентів-

програмістів із застосуванням закордонних дистанційних освітніх курсів, аутентичних відео- та аудіоматеріалів, а також включення їх до планування самостійної роботи студентів не представлена в наукових працях, що вказує на високий ступінь новизни нашого дослідження.

У своїй праці Л. Горелова зазначає, що «викладачу необхідно визначити конкретні цілі використання можливостей і ресурсів Інтернету при підготовці до занять: для підбору і включення матеріалів мережі Інтернет у зміст занять (інтегрувати їх у програму вивчення); для самостійного пошуку інформації студентами в рамках роботи над проектом; для самостійного вивчення студентами лексичних та граматичних явищ іноземної мови й ліквідації прогалин у знаннях, уміннях і навичках; для самостійного вивчення студентами визначеної тематичної лексики» [1, с. 146].

Дослідник Я. Стельчук вказував, що «можливості використання Інтернет-ресурсів величезні. На заняттях англійської мови за допомогою Інтернету можна вирішувати цілу низку дидактичних завдань: формувати навички та вміння читання, використовуючи матеріали глобальної мережі; вдосконалювати писемне мовлення; поповнювати словниковий запас; формувати в студентів стійку мотивацію до вивчення англійської мови. Студенти можуть брати участь у тестуванні, у вікторинах, конкурсах, олімпіадах, що проводяться в мережі Інтернет, листуватися з однолітками з інших країн, брати участь у чатах, відео конференціях і т. ін.» [2, с. 226].

У процесі навчання англійської мови допоміжним засобом для зацікавлення та мотивації студентів-програмістів, а також поглиблення їх знань можуть стати Інтернет-ресурси, а саме дистанційні освітні курси. Одним із прикладів освітньої платформи є сайт Future Learn, де знаходяться різні за тематикою та проблематикою курси [7]. Залучення до цих курсів студентів може входити до плану їх самостійної роботи. Корисними з професійної точки зору для студентів-програмістів можуть бути, наприклад, такі курси: Functiona programming in Erland; Learn to code for data analysis; Cyber security for small and mediumenter prises; Begin programming: build your first mobile game; Learn to code electronic music tools with Java Script та інші. Курс Learning online: searching and researching допоможе студентам удосконалити їх пошукові навички, навчить орієнтуватися в інформаційному просторі, аналізувати та систематизувати отримані дані. Під час вивчення таких курсів у студентів виникає можливість поспілкуватися в он-лайн режимі з іноземними фахівцями через Skype, вести дискусію з навчальних

питань з іншими учасниками дистанційного курсу на сторінці у Facebook, переглянути запропоновані відеоролики та попрацювати з додатковою літературою, поданою до кожного розділу курсу.

Навчальна платформа Coursera пропонує цілий ряд курсів англійською мовою з теми «Комп'ютерні науки». Викладач має можливість підібрати для самостійного опрацювання дистанційний освітній курс, максимально наближений за своїм контентом до спеціалізації студентів, таким чином підвищивши рівень володіння англійською мовою та поглибивши знання у сфері майбутньої професії. Кожен курс має вигляд інтерактивного навчального посібника, до складу якого входять відеоматеріали з субтитрами, тексти, проектні завдання та посилання на джерела, у яких можна знайти додаткову інформацію. Прикладом можуть бути наступні спеціалізації, запропоновані на сайті освітньої платформи: Python for every body; Java programming and soft ware engineering; Google cloud platform for system operations; Algorithms; User interface design та інші [5]. Викладач при виборі курсу для студентів-програмістів має враховувати їх особисті інтереси та рівень оволодіння професійними знаннями, рік вивчення спеціальності. Ефективність залучення дистанційних курсів під час вивчення іноземної мови, включення їх до плану самостійної роботи студентів залежить від умілої організації навчального процесу викладачем.

Ресурс Udacity пропонує навчальні курси для студентів та працівників сфери інформаційних технологій, розроблені провідними компаніями, такими як Google, Facebook, Amazon Web Service, IBM Watson та інші. Усі курси розподілені за трьома рівнями складності: Beginner, Intermediate, Advance. Це дає змогу дотриматись принципу посильності в навчанні, застосувати диференційований підхід. Засвоений матеріал у ході навчання на цих дистанційних курсах може бути покладений в основу майбутнього навчального проекту або бути використаним у підготовці курсових робіт за спеціальністю [6].

Схожою за своєю функціональною базою є навчальна платформа EDX. Курси в категорії Computer Science розподілені за рівнем складності: Introductory, Intermediate, Advance. Крім курсів, пов'язаних зі сферою інформаційних технологій, можливе залучення мовних курсів для вдосконалення писемного мовлення та поглиблення знань із граматики. Так, наприклад, курс English Grammar and Style, присвячений вивченню основних принципів граматики, особливостей уживання слів, порівнянню різних стилів письма, структурі речень та пунктуації. У студентів буде можливість

ознайомитися з додатковими ресурсами, корисними для вивчення граматики, переглянути інтерв'ю з носіями мови, виконати завдання та вправи для закріплення отриманих знань.

Студенти-програмісти старших курсів рівня магістр можуть здійснювати самостійну роботу на базі освітніх курсів Codecademy, які побудовані на досвіді зарубіжних експертів, спеціалістів з програмування. Навчання здійснюється на безкоштовній основі, весь матеріал подано англійською мовою. Компанія Codecademy пропонує наступні курси для програмістів: Learn HTML&CSS; Learn Java; LearnSQL; Learn Sass; Makea Website; PHP та інші.

Вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням вимагає від студента кропіткої роботи з текстами за спеціальністю, з термінами та професійною лексикою. Ресурс Computer Desktop Encyclopedia містить тлумачення термінів та абревіатур зі сфери інформаційних технологій англійською мовою. Викладач може підготувати пошукові завдання, виконання яких буде базуватись на роботі зі словниками. На сайті Techterms, крім визначення та розшифровки абревіатури, подано детальне роз'яснення до кожного терміна англійською мовою. Ресурс Computer Hope, окрім детального опису поняття, надає до кожного терміна список джерел для детальнішого ознайомлення з ним, а також ілюстративний матеріал.

Інтернет-ресурси дають можливість підібрати, залежно від етапу навчання та тематики занять, відповідні відеоматеріали, які представлені в різноманітних телевізійних жанрах та спрямовані на реалізацію практичних, загальноосвітніх та виховних цілей. На заняттях з вивчення англійської мови використання аутентичних матеріалів, таких як науково-популярні телепередачі, інтерв'ю з цікавими людьми, художні та документальні фільми, серіали, сприятиме розвитку комунікативної компетенції студентів.

Записи науково-популярних телепередач дозволяють надати процесу оволодіння англійською мовою комунікативно-когнітивного характеру, оскільки такі відеоматеріали містять у собі поєднання мовної та соціокультурної інформації, яка присутня в ситуаціях реального іншомовного спілкування. Сюжет телепередач побудований таким чином, що поведінка та мовлення ведучих звернені до глядачів, які ніби присутні в студії, а це мобілізує увагу студентів та налаштовує на активне сприйняття. Вибір відеоматеріалу для перегляду студентами-програмістами повинен бути мотивованим лексико-граматичними засобами. Одна з найважливіших вимог – це якість відео, у якому іншомовне мовлення має бути чітким та повільним.

Для ілюстрації навчального матеріалу та розвитку вміння сприймати на слух іноземне мовлення ми рекомендуємо використовувати відеоматеріали із сайту ogogo.tv. Студентам-програмістам можна запропонувати перегляд відеороликів про комп'ютери, сучасні програми, а також розповіді працівників сфери інформаційних технологій, які знаходяться в категорії *Computer phile*. Фрагменти відео можуть бути використані для навчання студентів з різним рівнем володіння англійською мовою, тому що доступна функція налаштування зручної швидкості відтворення відео, для кращого розуміння та сприйняття, а також наявні субтитри. Студент може зупинити відео в будь-який момент і звернутись до словника, щоб дізнатись про значення невідомого слова [4]. Виклад матеріалу здійснюється в зрозумілій формі з використанням схематичних малюнків, мультиплікацій, фотографій та ін. Використання відеоматеріалів надає можливість неодноразово повторити окремі сцени, покадрово переглянути їх, перемотати, працювати вибірково, поєднувати епізоди або переставляти їх місцями, залучаючи тільки ті фрагменти відео, які необхідні для досягнення поставленої навчальної мети. Вибране викладачем відео для домашнього завдання може опрацьовуватись студентом в індивідуальному темпі та стати основою для підготовки есе чи презентації.

Використання аутентичних відеоматеріалів у навчанні англійської мови знайомить студентів з різними манерами спілкування, які залежать від соціальної приналежності мовців, демонструє емоційне забарвлення розмови, її природній темп та специфіку мовлення кожного з персонажів, їх міміку та жести. Показ мовної поведінки в аутентичній ситуації з наявним соціокультурним компонентом покращує навчання усному мовленню, сприяє розвитку комунікативної компетенції, монологічного мовлення, збільшенню обсягу та покращенню міцності запам'ятовування навчального матеріалу. Потрібно зазначити, що використання аутентичних матеріалів, на відміну від адаптованих відеоматеріалів, потрібно починати зі студентами з середнім та високим рівнем володіння англійською мовою, коли вже мовні навички сформовані.

Рекламні трейлери до фільмів допомагають зекономити аудиторний час. Вони створені для того, щоб заінтригувати глядача, під час їх перегляду студенти отримують мотивацію до перегляду всього фільму після заняття та виконати вдома завдання, що його супроводжують. Завдяки маленьким розмірам трейлерів, їх можна переглядати в аудиторії декілька разів. «Вибір прийомів

використання фільмів залежить від завдань навчання й аудиторії» [3, с. 32] студентів. Метою перегляду відеоматеріалу можуть бути: «організація дискусії на певну тему; аудіювання; граматика; вимова; мовна поведінка; факти культури країни, мова якої вивчається» [3, с. 32]

У фільмах моделюється життя, характер персонажів, їх внутрішній світ, почуття, реальна дійсність, взаємостосунки людини і світу. Саме тому використання фільмів на заняттях має емоційний та естетичний вплив на студентів, сприяє мимовільному запам'ятовуванню матеріалу, у них виникає ілюзія, ніби вони беруть участь в актах комунікації іноземною мовою, що проектується на екрані. Хоча під час сприйняття фільму студент знаходиться в умовній, а не реальній ситуації, але він ототожнює себе з головним персонажем, приймає рішення, розмірковує над діями, проводить причинно-наслідкові зв'язки. Фільм допомагає мобілізувати та організувати розумову та мовну активність тих, хто навчається, а також є ефективним засобом навчання студентів аудіюванню, тобто розумінню англійської мови на слух. «У фільмі візуально представлена вимова носіїв мови, що дає можливість краще зрозуміти інтонацію та наголос в англомовному реченні» [3, с. 34]. Іншомовні вислови містять у собі ставлення мовців до різних життєвих ситуацій, які показані у фільмі, що робить мовлення природним, полегшує сприйняття й засвоєння реципієнтом. Використання кінофільмів також допомагає студентам мобілізувати та активізувати лексичний та граматичний матеріал, тому що у фільмі подаються готові зразки правильного та природного мовлення. Крім того, використання фільму зі змістовним сюжетом може слугувати джерелом для проведення дискусії та написання твору. І. Терехів наводить наступні критерії відбору фільму для перегляду на занятті: ступінь зрозумілості фільму; об'єм мовного матеріалу; об'єм мовно-поведінкового матеріалу; об'єм країнознавчого матеріалу; баланс мовного та візуального матеріалу; наявність субтитрів; те, наскільки фільм сучасний та ін. [3, с. 33].

Ресурс Show-english надає доступ до перегляду великої бази фільмів, серіалів та музичних відеокліпів англійською мовою. Відеоматеріал сайту, поданий із субтитрами, дає можливість студенту навести курсор на незнайоме слово й побачити його переклад, додати це слово до особистого електронного словника, який зберігається на сайті. Для кращого запам'ятовування нових слів запропоновані різні види тестів: конструктор слів; слово – переклад; переклад – слово;

список слів. Студент може створити аудіо файл, який буде включати вибрані ним невідомі слова та їх переклад. Ресурс Show-english підтримує функцію експорту нових слів до програм Lingualeo та Anki з метою подальшого відпрацювання лексичного матеріалу та закріплення вивченого. Наприклад, для студентів-програмістів корисним буде перегляд серіалів «The IT Crowd» та «The Big Bang Theory», а також фільму «The Social Network».

Перевагами методики викладання англійської мови з використанням Інтернет-ресурсів є можливість удосконалення комунікативної компетенції студентів-програмістів на основі різноманітної тематики дистанційних освітніх курсів; інтенсифікація навчального процесу, отримання максимальної кількості інформації від спеціалістів сфери інформаційних технологій; наявність можливості контролю слухового сприйняття зоровим завдяки перегляду відеоматеріалів із субтитрами, що підвищує ефективність сприйняття; формування комунікативної компетенції та отримання досвіду міжкультурного спілкування.

Отже, навчання англійської мови з використання розглянутих нами Інтернет-ресурсів підвищує мотивацію студентів, зумовлює виникнення у них відчуття успіху, коли їм вдається зрозуміти матеріал, адресований носію мови, та розуміння досяжності оволодіння іноземною мовою. Ефективність застосування Інтернет-ресурсів залежить від доцільності їх впровадження у навчальний процес, їх використання має бути методично грамотним та зумовленим метою навчання. Саме умови використання, розробка завдань та вимоги до них можуть стати предметом подальших досліджень на шляху до вдосконалення процесу навчання іноземній мові.

Література

1. Горелова Л. М. Використання Інтернет-ресурсів у навчанні іноземної мови для підвищення соціокультурної компетенції студентів: [наук.-метод. журн.] / Л. М. Горелова // Наукові праці. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2004. – Т. 36. – Вип. 23. – С. 144–148. – (Серія : Педагогічні науки). **2. Стельчук Я. В.** Використання інтернет-ресурсів на заняттях з англійської мови у вищих навчальних закладах / Я. В. Стельчук // Зб. наук. праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». – 2013. – № 1. – С. 225–229. **3. Терехов И. В.** Об использовании фильмов для изучения английского языка и речевого поведения его носителей / И. В. Терехов // Вестник ТГУ. – 2009. – Вып. 3 (71). – С. 32–34. **4. Computerphile** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ororo.tv/ru/channels/computerphile>. **5. Courses**

[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.coursera.org/courses>.
6. Courses [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<https://www.udacity.com/courses/all>. **7. Online** courses [Електронний
ресурс]. – Режим доступу : <https://www.futurelearn.com/courses>.

SUMMARY

Shalatska G. Motivational expediency of using Internet resources during teaching English to students programmers.

Research objective is to outline possibilities of using Internet resources in teaching English to students programmers as incentives for natural speaking in the conditions of learning process on the topics related to the field of information technologies, which would cause interest, contributed to the motivations of obtaining necessary knowledge and to the professional growth of future experts.

The article considers the possibility of using Internet resources in the process of teaching English to students-programmers. Examples of educational platforms that presented distance learning courses designed for students of specialty «Information Technology» are given. The article deals with educational platform such as FutureLearn, Coursera, Udacity, EDX and Codecademy. The main methods of implementation into the learning process of materials and the results obtained during passing of the course. It is specified ways of expansion of the students' professional interests and motivation their individual work in a foreign language while watching authentic video records, and further work with new vocabulary. Use of Internet resources has to be methodically competent and caused by the training purpose.

Benefits of teaching English with the use of Internet resources are the following: firstly an opportunity to improve communicative competence of students programmers on the basis of various topics the distance educational courses; secondly an intensification of the educational process, to obtain the maximum amount of information from experts in the field of information technology; thirdly an opportunity to control acoustical perception by video materials, due to viewing video with subtitles; and finally to gain experience of intercultural communication.

Thus teaching English using Internet resources, that we have considered increases the motivation of students, causes them to have the feeling of success when they are able to understand the material, while addressing a native speaker, and reach an understanding of mastering a foreign language. Prospects of further researches of this scientific and methodical problem are defined. The conditions of using, development of tasks and requirements can become the subject of further research towards the improvement of the process of learning a foreign language.

Key words: Internet resource, communicative competence, distance learning course, information technology, independent work, video, information space, motivation.